

KOMENTÁŘ I.

VÝSLEDKY HLASOVÁNÍ V DETAILNÍM ÚZEMNÍM POHLEDU

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR proběhly 8. a 9. října 2021 **ve 14 761 stálých volebních okrscích**, vytvořených podle zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů, **ve 111 zvláštních volebních okrscích v zahraničí**, vytvořených podle zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR, ve znění pozdějších předpisů, **a ve 14 speciálních okrscích** zřízených podle zákona č. 296/2021 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021, kde sčítací komise zajišťovaly zpracování výsledků hlasování voličů, kteří v důsledku karantény nebo izolace nemohli volit ve stálých volebních okrscích.

Stálé volební okrsky byly organizačně a evidenčně vedeny v obcích, případně městských částech a městských obvodech hl. m. Prahy, Plzně, Ústí nad Labem, Liberce, Pardubic, Brna, Opavy a Ostravy. Sídla zvláštních volebních okrsků v zahraničí a obvod jejich působnosti byly aktualizovány vyhláškou Ministerstva zahraničních věcí č. 336/2021 Sb. Sčítací komise byly zřizovány jednotlivými krajskými úřady pro území daného volebního kraje.

Zápis o průběhu a výsledku hlasování odevzdaly všechny stálé okrskové volební komise, všechny zvláštní okrskové volební komise i všechny sčítací komise. Celkem bylo zpracováno 14 866 Zápisů o průběhu a výsledku hlasování.

Nejčastěji byly vytvářeny malé volební okrsky do 300 voličů, které činily přibližně třetinu všech okrsků v ČR. Volební okrsky do 300 voličů představují 60,5 % všech volebních okrsků v Kraji Vysočina a více než polovinu ze všech okrsků tvoří také na území Jihočeského (přes 53 %) a Plzeňského kraje (téměř 52 %). Největší okrsky s více než 1 200 voliči byly na území České republiky vytvořeny sporadicky, z celkového počtu okrsků jich bylo necelých 5 %. Největší procentuální zastoupení měly tyto okrsky na území Moravskoslezského kraje, kde tvořily přibližně 8,5 % ze všech okrsků.

Kraj Vysočina má nejvyšší podíl jednookrskových obcí z celé republiky. To je důsledek rozdrobené sídelní struktury, která se projevuje velkým množstvím malých obcí s jedním okrskem. Podíl takových obcí zde činil přibližně 89 % všech obcí kraje, zatímco celorepublikový průměr činil přibližně 78 %. Naopak nejnižší podíl jednookrskových obcí byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (68 %), což je důsledkem urbanizované sídelní struktury kraje, kde se častěji objevují populačně velká sídla městského typu.

Minimální počet osob zapsaných do výpisů ze seznamů voličů v jednom stálém volebním okrsku na území ČR byl zaznamenán v okrsku č. 3 v obci Hoříněves v okrese Hradec Králové (15 zapsaných voličů) a v okrsku č. 11 v obci Blatná v okrese Strakonice, kde bylo zapsáno 16 voličů. Maximální počet voličů přesahující 10 tisíc osob byl zanesen do seznamů voličů v okrscích č. 1 a 18 v městské části Brno-střed. Do tohoto seznamu však byly zahrnuty i osoby bez trvalého místa pobytu, resp. s adresou trvalého bydliště na ohlašovacím pobytu. Volební účast v těchto největších okrscích byla proto značně podprůměrná - obálky byly ve volebních místnostech vydány 3,19 %, resp. 8,95 % zapsaných voličů. Absolutně největší počet voličů v jednom okrsku (2 173) přišel k volbám v okrsku č. 1 v obci Psáry (okres Praha-západ).

Ve zvláštních volebních okrscích v zahraničí bylo ve výpisech ze zvláštních seznamů voličů zapsáno celkem 18 808 osob, což představovalo nárůst o více než 3 800 voličů oproti volbám v roce 2017. Oproti volbám v roce 2017 se počet zvláštních volebních okrsků v zahraničí zvýšil o 2. Došlo sice ke zrušení 4 okrsků (Bagram, Balad, Kábul, Pchjongjang), ale nově bylo vytvořeno 6 okrsků (Bamako, Manchester, Ménaka, Milán, Singapur, Tchaj-pej). Z vytvořených zvláštních okrsků bylo nejméně osob (6) zapsáno v okrsku č. 32 (Jekatěrinburg) a č. 68 (Islámábád). Nejvíce (1 163) voličů přišlo hlasovat v okrsku č. 40 (Londýn), tisícovku hlasujících voličů překonal ještě okrsek č. 3 (Brusel). Na základě losu Státní volební komise se výsledky z volebních okrsků v zahraničí započítávaly do Ústeckého kraje.

Z hlediska velikostních kategorií obcí byla nejvyšší volební účast zaznamenána v obcích s méně než 250 voliči, kde se voleb zúčastnilo 70 % voličů. S rostoucím počtem voličů v seznamu volební účast postupně klesá, přičemž minimální hodnoty dosahuje volební účast v kategorii 15 000 - 34 999 voličů (63 %). Ze srovnání volební účasti v jednotlivých krajích vyplývá dominantní postavení Prahy, která měla ve většině velikostních kategorií (s výjimkou kategorií 15 000 - 34 999 voličů a 35 000 a více voličů) nejvyšší hodnotu volební účasti, přičemž celková volební účast v Praze (70,14 %) byla o téměř 5 procentních bodů vyšší než celorepubliková hodnota. Naopak nejnižší volební účast měly ve většině kategorií (s výjimkou kategorie nad 35 000 voličů) Karlovarský a Ústecký kraj.

Pro strany zastoupené v Poslanecké sněmovně jsou pomocí kartogramů (kartogram 1 až 4), znázorněny oblasti územní volební podpory podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP). Pro tento účel se podpora voličů počítala jako podíl počtu platných hlasů pro danou stranu na počtu platných

hlasů v území SO ORP a následně byla sestupně seřazena. Na základě absolutního počtu platných hlasů pro danou stranu v jednotlivých (podle volební podpory seřazených) SO ORP bylo vytvořeno 5 kategorií. Každý barevný odstín v legendě vyjadřuje právě jednu pětinu z celkového počtu v ČR obdržných platných hlasů pro danou volební stranu. Odstíny šedé jsou vykresleny oblasti, kde volební strana měla nejmenší podporu voličů, barevnými odstíny jsou zobrazeny oblasti s podporou největší.

V případě ve volbách vítězné koalice SPOLU se území nejintenzivnější podpory omezuje pouze na několik územních jednotek. To je způsobeno vysokou koncentrací volební podpory v Praze (populačně největší územní jednotka) a jejím bezprostředním okolí (SO ORP Černošice a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav), v těchto 3 územních jednotkách byla ve volbách soustředěna více než pětina z celkového počtu voličů koalice SPOLU.

Vysoce koncentrovanou volební podporu měla ve volbách i koalice PIRÁTI a STAROSTOVÉ. Centrum volební podpory této koalice leží v Praze a jejím bezprostředním okolí (SO ORP Černošice). Dále pak v území SO ORP ve Středočeském kraji (Kolín, Lysá nad Labem), Libereckém kraji (Liberec, Turnov, Jilemnice) a Královéhradeckém kraji (Nová Paka).

Hnutí ANO se těšilo největší podpoře voličů prakticky na celém území Ústeckého kraje, v okresech Tachov, Znojmo, Jeseník a Bruntál a v Ostravě a jejím okolí (SO ORP Orlová, Karviná, Bohumín, Havířov). Naopak z hlediska volební podpory se jeví jako marginální především Praha a Brno a nejbližší zázemí těchto měst. Obdobnou charakteristiku územní volební podpory má také SPD.

Volební zisky volebních stran se liší nejen územně, ale například i podle velikosti obce. Z výsledků prezentovaných v Tab. 5 vyplývá, že zisky některých volebních stran s velikostí obce rostou. Příkladem takovéto strany může být koalice SPOLU. V obcích do 250 voličů získala koalice SPOLU 24,62 % platných hlasů, s rostoucím počtem voličů v obci se podíl hlasů pro koalici SPOLU postupně zvyšoval (k mírnému poklesu došlo pouze u obcí s 2 000 - 3 999 zapsanými voliči a s 8 000 - 14 999 zapsanými voliči), v největších městech nad 35 000 voličů činil tento podíl 30,43 %. Z ostatních volebních stran, které ve volbách získaly zastoupení v Poslanecké sněmovně, s rostoucím počtem zapsaných voličů rostla volební podpora také v případě koalice PIRÁTI a STAROSTOVÉ.

Naopak ANO bylo neúspěšnější v obcích s méně než 250 zapsanými voliči, kde hnutí získalo 29,23 % platných hlasů. Naopak v nejvyšší velikostní kategorii obcí s 35 000 a více voliči v seznamu hnutí získalo pouze 25,11 % hlasů, což je jeho nejnižší zisk ze všech velikostních kategorií. Nejnižší podíl platných hlasů má v této populačně nejvyšší kategorii obcí i SPD (8,09 %). Nejvyšší přízní voličů se hnutí SPD těšilo ve velikostní kategorii 250 až 499 voličů (10,77 %).

V alespoň jedné obci ČR dokázalo zvítězit (nebo se o vítězství v případě shody počtu hlasů podělit) 8 z 22 zaregistrovaných volebních stran. V 60,28 % obcí obdrželo nejvíce hlasů hnutí ANO, ve 38,42 % obcí zvítězila koalice SPOLU. V alespoň 1 % obcí dokázala zvítězit už pouze koalice PIRÁTI a STAROSTOVÉ. V minimálně jedné obci (městské části či městském obvodu) každého kraje dokázala zvítězit pouze koalice SPOLU, hnutí ANO nedokázalo získat nejvíce hlasů v žádné městské části hlavního města Prahy. Ve 12 ze zbývajících 13 volebních krajů však hnutí ANO dokázalo zvítězit ve více obcích než koalice SPOLU, výjimku představuje Jihočeský kraj, ve kterém koalice SPOLU předčila hnutí ANO o 20 obcí.

Ve většině obcí se vyskytla situace, kdy nebyl pro některou konkrétní volební stranu odevzdán žádný platný hlas. Pouze hnutí ANO dokázalo v každé obci (městské části, městském obvodu) ČR získat alespoň 1 platný hlas. Koalice SPOLU nezískala žádný platný hlas pouze v 1 obci Jihočeského kraje a 1 obci v Kraji Vysočina.

Koalice PIRÁTI a STAROSTOVÉ nezískala žádný hlas v 19 obcích ČR, nejvíce (5) jich bylo na území Jihočeského kraje. Naopak na území Prahy, Středočeského, Karlovarského, Libereckého, Královéhradeckého a Zlínského kraje získala koalice alespoň jeden hlas v každé obci (městské části).

SPD nezískalo žádný hlas ve 47 obcích ČR, nejvíce (13) jich bylo na Vysočině. Strana naopak dokázala získat hlas v každé obci (městské části) Prahy, Karlovarského, Ústeckého, Libereckého, Olomouckého, Zlínského a Moravskoslezského kraje.

Minimálně v 95 % obcí získaly alespoň jeden platný hlas ještě volební strany ČSSD, PŘÍSAHA a KSČM, přesto tyto strany nezískaly takový počet platných hlasů, který by je opravňoval k postupu do I. skrutinia.

Objevily se i volební strany, které nezískaly žádný platný hlas ve většině obcí (městských částí, městských obvodů). Nejčastěji byl tento jev zaznamenán u volební strany Levice, která nezískala žádný hlas v téměř 80 % obcí, ve kterých se volební strana ucházela o přízeň voličů (strana kandidovala pouze v Praze, Jihomoravském a Olomouckém kraji). Ve více než 60 % obcí, ve kterých kandidovaly, nezískaly žádný hlas i volební strany ALIANCE NÁRODNÍCH SIL, Hnutí Prameny, SENIOŘI 21, Urza.cz, Koruna Česká (monarchistická strana Čech, Moravy a Slezska) a Moravské zemské hnutí.